

засоби масової інформації або адміністративного чи навіть кримінального закону. Однак така можливість надається слідчому тільки за умови серйозної попередньої підготовки до проведення слідчої (розшукової) дії.

У кожному разі, а при підготовці до допиту особи, яка має вищу освіту, займає керівну посаду і наділена владними повноваженнями, слідчому тим більше, необхідно ретельно підготуватися до майбутньої слідчої (розшукової) дії. Якщо на якомусь етапі пріоритетним завданням є встановлення психологічного контакту з підозрюваним, то неохайний вигляд кабінету або самого слідчого, безлад на його робочому столі, неакуратне і безграмотне ведення протоколу, розв'язний тон і погана витримка допитуваного викличуть виразно негативну реакцію того, хто з'явиться на допит. І, навпаки, ввічливе (але досить жорстке) ведення бесіди, уважне ставлення до віку і заслуг допитуваного, грамотна мова і логіка поставлених запитань здатні налаштувати такого підозрюваного на спілкування з «рівним собі» і, залишивши думку про безкарність, дати правдиві показання.

Кримінальна відповідальність у сфері земельних відносин

Гром'як А.О., слухач магістратури ННІЗН НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук *Шевчук О.О.*

Для кримінальної відповідальності за порушення земельного законодавства притаманні наступні ознаки: обмеженість підстав виникнення, винятково особистий характер її застосування, особливий порядок притягнення особи до цього виду відповідальності.

Чинний КК України (розділ VIII) передбачає покарання за наступні злочини у сфері земельних та пов'язаних з ними відносин:

- самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво (ст. 197-1);
- забруднення та псування земель (ст. 239);
- порушення правил охорони надр (ст. 240);
- порушення законодавства про захист рослин (ст. 247);
- умисне знищення або пошкодження території, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду (ст. 252);
- проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля (ст. 253);
- безгосподарське використання земель (ст. 256) тощо.

Таким чином, низка порушень земельного законодавства через свою суспільну небезпеку утворює склади злочинів. Кримінальна відповідальність за порушення земельного законодавства настає у разі вчинення дій, що зазіхають на встановлений земельний правопорядок і є суспільно небезпечною.

Зазначені вище склади злочинів, пов'язані із земельними відносинами, можуть бути поділені на 2 групи: спеціальні, об'єктами яких виступають тільки безпосередньо земельні відносини, і загальні, об'єктами яких, поряд з іншими суспільними відносинами, можуть бути і земельні відносини [56].

За іншою підставою класифікації зазначені злочини можуть бути поділені на 4 групи, а саме:

- 1) злочини, що зазіхають на право власності, право землекористування та управління земельними ресурсами;
- 2) злочини, що носять економічний характер;
- 3) злочини, що мають екологічний характер;
- 4) злочини, що пов'язані з тим, що зростає на землі.

Порівняння наведених двох підстав класифікації кримінальних злочинів у сфері земельних та пов'язаних з ними відносин надає можливість більш повно уявити їх систему та співвідношення.

Спеціальні склади злочинів, що зазіхають на землю як на право власності, право землекористування та управління земельними ресурсами є порушення права власності на землю та права землекористування, а також перешкоджання управлінню земельними ресурсами. З внесенням змін до КК та введенням у його зміст ст. 197-1, до таких злочинів відносяться самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво, що у цілому відповідає сучасним потребам. Їх загальним складом є самоправство (ст. 356 КК), посадові злочини, об'єктами яких є встановлений порядок використання й охорони земель та здійснення управління у цій сфері. Спеціальний склад таких злочинів полягає у тому, що вони посягають на землю як на об'єкт права власності, користування та інші права осіб на землю, а також та управління земельними ресурсами країни.

Об'єктом злочинів, що мають екологічний характер є земля як об'єкт екосистеми. Загальними складами таких злочинів є: порушення правил екологічної безпеки (ст. 236 КК); неприйняття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення (ст. 237 КК); приховування чи перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення (ст. 238 КК); проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля (ст. 253 КК). Злочинами зі спеціальними складами є: забруднення та псування земель (ст. 239 КК); порушення правил охорони надр (ст. 240 КК); без господарське використання земель (ст. 256 КК).

Об'єктом злочинів, що мають економічний характер є земля як засіб господарювання. В них передбачені загальні склади — навмисне знищення або пошкодження майна (ст. 194 КК), необережне знищення або пошкодження майна (ст. 196 КК) тощо. Об'єктом злочинів, які пов'язані з тим, що зростає на землі, є знищення або пошкодження лісових масивів (ст. 245 КК), незаконна порубка лісу (ст. 246 КК), порушення законодавства про захист рослин (ст. 247 КК) та інші злочини, передбачені КК.

Кримінальна відповідальність за земельні правопорушення може наставати і за іншими статтями КК України, насамперед, тими, що передбачають відповідальність за посадові злочини (ст. 364 «Зловживання владою або службовим становищем», ст. 365 «Перевищення влади або службових повноважень», ст. 366 «Службове підроблення» та ін.).

Примушування до вступу у статевий зв'язок: особливості та недоліки законодавства

Оропай О.О., студент магістратури ННПП НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук *Киренко С.Г.*

Конституція України (ст. 3) проголосила, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність, її права та свободи є найвищою соціальною цінністю. Відповідно, і Кримінальний кодекс України (далі – КК України) (ст. 1) серед об'єктів правового захисту на перше місце поставив охорону прав і свобод людини і громадянина.

Мета доповіді полягає в аналізі проблемних питань та пошуку шляхів, щодо вдосконалення законодавства у сфері боротьби з даними злочинами.

Для досягнення зазначеної мети було поставлено такі цілі: